

Signalementen

Steven Hill

Europe's Promise: Why the European Way is the Best Hope for an Insecure Age.

Los Angeles: University of California Press, 2010; xiv + 441 blz.; € 22,99; ISBN: 978-0-520-26137-2

Sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog heeft zich in Europa een stille revolutie voltrokken. Er is een nieuwe wereldmacht ontstaan, die de regels aan het herschrijven is hoe een moderne samenleving economische stabiliteit, ecologische duurzaamheid en veiligheid moet leveren aan haar burgers. In deze eeuw, gekenmerkt door een mondiale economische crisis, opwarming van de aarde en nieuwe geopolitieke spanningen, heeft het Europese model de potentie de wereld te veranderen, zo zegt Steven

Hill. Hill onderzoekt in *Europe's Promise* dit nieuwe Europa en laat zien op welke terreinen Europa volgens hem een duidelijke voor-sprong heeft op de Verenigde Staten en China. Zo stelt hij dat de Europese Unie het op economisch terrein beter doet. Europa is het grootste en rijkste handelsblok ter wereld, bijna even groot als de Verenigde Staten en China samen. Volgens de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) heeft Europa de beste gezondheidszorg ter wereld, terwijl het toch een stuk minder geld uitgeeft aan

gezondheidszorg dan de Verenigde Staten, de nr 37 op de lijst. Verder is Europa toonaangevend op het gebied van nieuwe energie en energiezuinigheid, en voert de EU ook een zeer innovatief buitenlands beleid. Terwijl het Amerikaans buitenlands beleid, gericht op *hard power*, de laatste jaren grote tegenslagen te verwerken heeft gekregen, maakt Europa gebruik van wat Hill *smart power* noemt. Het Europees buitenlands beleid is gebaseerd op regionale netwerken van staten en op – zoals Hill het noemt – Europa's 'Marshallplan' voor ontwikkeling. Zo is er een Europese invloedssfeer gecreëerd die meer dan twee miljard, door handel, ontwikkelingshulp en investeringen met elkaar verbonden mensen bevat. Hill constateert dat Europa de belofte voor de toekomst is. (J.K.)

Simon Reich

Global Norms, American Sponsorship and the Emerging Patterns of World Politics.

New York: Palgrave MacMillan, 2010; xii + 224 blz.; € 72,99; ISBN: 978-0-230-20593-2

Simon Reich vraagt zich in *Global Norms* af hoe traditionele mogendheden in de 21ste eeuw met elkaar verbonden zijn. Daaraan koppelt hij de vraag wat daarvan de gevolgen zijn voor de rol van de Verenigde Staten in de wereld. Reich maakt bij zijn antwoorden geen gebruik van de conventionele paradigma's, zoals de tegenstelling tussen *hard* en *soft power*. Hij biedt een nieuwe en alomvattende interpretatie, waarbij hij uitgaat van de systematische samenhang tussen *hard* en

soft power. Hij kijkt hierbij onder andere hoe NGO's en staten zich in een globaliserende wereld tot elkaar verhouden en hoe nieuwe grensoverschrijdende uitdagingen oude beleidsopties nutteloos maken. Reich onderzoekt de gevolgen van deze veranderingen voor de beleidskeuzen van de Verenigde Staten in het nieuwe millennium. Hij is van mening dat het hedendaagse debat in de Verenigde Staten over de Amerikaanse rol in de wereld op een misvatting is gebaseerd. Want er

wordt uitgegaan van Amerikaanse hegemonie of Amerikaanse onmacht. Deze keuze is volgens Reich te simplistisch. Hij stelt dat de Verenigde Staten niet langer de enige zijn die op het wereldtoneel de agenda kunnen vaststellen. Het is voor Amerika veel effectiever om juist andere staten en actoren delen van die agenda te laten bepalen. Het Amerikaans buitenlands beleid moet zich dan richten op die agendapunten die voor de Verenigde Staten van wezenlijk belang zijn. De Verenigde Staten behoeven het wereldtoneel niet te domineren, als ze hun macht maar op een effectieve manier kunnen inzetten. (J.K.)

Graeme P. Herd (red.)

Great Powers and Strategic Stability in the 21st Century.

New York: Routledge, 2010; xviii + 208 blz.; € 109,-;

ISBN: 978-0-415-58579-8

In deze bundel onderzoeken elf experts de mogelijkheden voor 'grand strategic stability' in de 21ste eeuw. Er wordt gekeken hoe grote machtsblokken – de Verenigde Staten, de Europese Unie, Rusland, China en India – omgaan met hedendaagse strategische dreigingen. De schrijvers gaan vanuit verschillende invalshoeken in op de mogelijkheden die de grote mogendheden hebben om het hoofd te bieden aan

de strategische bedreigingen van de 21ste eeuw, zoals terrorisme en politiek extremisme, proliferatie van massavernietigingswapens, fragiele staten, regionale crises en conflicten en de energie- en klimaatproblematiek. Volgens de schrijvers creëren deze dreigingen voor staten bepaalde prikkels en stimulanzen in de richting van een nieuwe wereldorde. Aangezien dreigingen steeds vaker een grensoverschrij-

dend karakter hebben, zijn staten voor hun veiligheid steeds meer van elkaar afhankelijk. Deze onderlinge afhankelijkheid zal volgens Herd c.s. leiden tot een nieuwe wereldorde. Het operationele concept van deze nieuwe wereldorde is een 'concert of great powers' van de oude en nieuwe grote mogendheden, alsmede andere grote landen als Brazilië, Turkije, Zuid-Afrika en Indonesië, die in een los verband proberen de dreigingen van de 21ste eeuw te bestrijden. Die dreigingen zullen dus worden aangepakt door een *ad hoc* opererende coalitie, afhankelijk van het type dreiging en de regio waarin de dreiging zich voordoet. (J.K.)

Geert Hofstede, Gert Jan Hofstede & Michael Minkov

Cultures and Organizations: Software of the Mind.

New York: McGraw Hill, 2010; ix + 447 blz.; € 26,99;

ISBN: 978-0-07-166418-9

Mensen houden van stereotypen. Amerikanen zijn agressief en vulgair, Duitsers hebben geen gevoel voor humor, Nederlanders zijn zuinig. Zelfs intelligente mensen zijn geneigd dit soort generalisaties te maken over andere culturen. Deze neiging om stereotypen te creëren, is heel logisch. Het is voor de hersens een manier om de wereld te vereenvoudigen. Het probleem is dat deze culturele beoordelingen vaak volkomen onjuist zijn en in de weg staan bij het overwinnen van culturele verschillen, nodig om samen te kunnen leven en werken. Geert Hofstede

schreef het leeuwendeel van deze herziene uitgave van *Software of the mind*, zijn zoon Gert Jan Hofstede schreef een hoofdstuk over de evolutie van culturen, terwijl Michael Minkov een belangrijke bijdrage leverde aan het hoofdstuk over geluk en cultuur. Geert Hofstede laat in deze bijgewerkte uitgave van zijn baanbrekende werk zien hoe culturen van elkaar verschillen, waarom culturele conflicten ontstaan en hoe frictie tussen culturen kan verminderen. Hofstede stelt dat er zes dimensies van culturele verschillen zijn, t.w. machtsafstand, individualisme,

masculiniteit, onzekerheidsvermindering, lange-termijndenken en geluk. Met behulp van deze dimensies analyseert Hofstede meer dan vijftig landen wat betreft de ongelijkheid die er binnen de cultuur heerst, hoe sterk het individualisme binnen een cultuur is, hoe masculien of feminien een cultuur is, hoe groot de angst voor het onzekere, of er sprake is van een cultuur van korte- of juist lange-termijndenken en in hoeverre mensen binnen een cultuur gelukkig zijn en in staat zijn geluk na te streven. Nederland scoort hoog op de dimensie individualisme, maar laag op de schaal voor masculiniteit, terwijl Mexico juist hoog scoort op masculiniteit, en laag op individualisme. Het doel van Hofstede is het creëren van meer begrip tussen culturen, om zo de samenwerking tussen culturen te bevorderen. (J.K.)

Nick Cullather

Hungry World: America's Cold War Battle against Poverty in Asia.

Boston: Harvard University Press, 2010; xi + 270 blz.; € 31,99;

ISBN: 678-0-674-05078-5

(Ook online te lezen op: http://books.google.nl/books?id=hElcIPYz2_8C&pg=PP1&dq=cullather%20hungry)

Voedsel was tijdens de Koude Oorlog een essentieel onderdeel in de strijd om Azië. 'Where Communism goes, hunger follows', zo was de lijfspreuk van Amerikanen die zich over het Aziatische platteland verspreiden om rivieren om te leiden, dorpen te renoveren en tractoren, bestrijdingsmiddelen en nieuw ontwikkelde gewassen te introduceren. Nick Cullather onderzoekt in *Hungry World* dit duurste en langstlopende ontwikkelingsproject ooit. In de jaren '60 van de vorige eeuw werden er, na een dreigende hongersnood,

voor het eerst speciaal ontwikkelde graansoorten in India geïntroduceerd. Deze brachten in 1968 onverwacht hoge opbrengsten. De naam 'Green Revolution' was geboren. De groene revolutie zou miljoenen levens gered hebben en medeverantwoordelijk zijn voor de economische opleving van Azië. Cullather plaatst kanttekeningen bij dit succesverhaal. Volgens hem ontstond er op het Indiase subcontinent zelfs een tekort in de voedselproductie, doordat de campagne Westerse voedselhulp stimuleerde, terwijl veel van de eigen

middelen in India werden ingezet voor de productie voor de export. Cullather trekt niet alleen het succes van de groene revolutie in twijfel, hij besteedt ook veel aandacht aan de reden waarom de Amerikanen met de campagne begonnen. Die hadden met het programma een duidelijk politiek doel voor ogen. De groene revolutie herbergt een halve eeuw aan politieke strijd van de Afghaanse hooglanden tot de rijstvelden van de Mekong-Delta. Het was een campagne om op het Aziatische platteland de mensen hun voedsel anders te laten verbouwen. Boeren moesten omgevormd worden tot moderne burgers, die loyaal waren aan het Westen. De groene revolutie was een van de fronten in de ideologische strijd tegen het communisme; voor de Verenigde Staten dus een manier om hun invloed in Azië te vergroten. (J.K.)

Ali Fisher & Scott Lucas (red.)

Trials of Engagement: The Future of US Diplomacy.

Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2010; xi + 301 blz.; € 115,-;

ISBN: 978-90-04-17940-0

Het afgelopen decennium is 'public diplomacy' een van de belangrijkste concepten geworden binnen de arena van het buitenlands beleid. Publieksdiplomatie is in essentie directe communicatie met buitenlandse burgers. Deze communicatie vindt plaats door persoonlijk contact, interviews in de media, sociale media en door uitwisseling van studenten. Doel is het bereiken van 'engagement', contact tussen een internationale actor en een buitenlands publiek. In *Trials of Engagement* wordt publieksdiplomatie door toonaangevende denkers op uiteenlopende vakgebieden onderzocht. De blik is in deze bundel vooral gericht op de wijze waarop de Amerikaanse regering met deze betrekkelijk nieuwe vorm

van diplomatie omgaat. De schrijvers bepleiten aanpassing van het beleid, zodat het beter afgestemd is op publieksdiplomatie, aandacht voor bureaucratische spanningen en voor de taal die publieksdiplomaten gebruiken. Het belangrijkste dat deze bundel aantoont, is dat de problemen die met publieksdiplomatie verbonden zijn, groter zijn

dan die van een producer die de 'hearts and minds' van een passief publiek probeert te winnen. Om de obstakels voor het bereiken van 'engagement' te overwinnen, moet publieksdiplomatie meer leveren dan alleen een retorische ondersteuning van een echte dialoog. Volgens de schrijvers van dit boek is het zo dat '[u]ltimately, collaborative public diplomacy must be built on a broad understanding of those involved, the recognition of stakeholders as peers, and effective interaction with networks made up of traditional and new interlocutors'. (J.K.)

Deze rubriek staat onder redactie van drs Joris Kreutzer. Bijdragen aan deze aflevering werden verzorgd door drs Sico van der Meer (S.v.d.M.), als wetenschappelijk onderzoeker verbonden aan het *Clingendael Security & Conflict Programme* (CSCP); en Joris Kreutzer (J.K.).

De aanwinstenlijst van de bibliotheek van Instituut Clingendael wordt maandelijks gepubliceerd op de Clingendael-website: www.clingendael.nl/resources/library/acquisitions

Catherine Collins & Douglas Frantz

De Khan-code. Spionage, falende inlichtingendiensten en de handel in atoomgeheimen.

Amsterdam: Balans, 2011; 327 blz.; € 19,95; ISBN 978-94-6003-331-5

'Non-fictie thriller' staat als reclamekreet op de kaft van dit boek. Een betere kenschets is vermoedelijk niet denkbaar. De auteurs hebben zich vastgebeten in de bemoeienis van de CIA met het nucleaire smokkelnetwerk van de Pakistaanse atoomgeleerde Abdul Qadeer Khan, dat in de jaren '90 landen als Noord-Korea, Iran en Libië van kernwapenbenodigdheden voorzag. Hun bevindingen hebben zij niet opgeschreven op afstandelijke, beschouwelijke toon, maar in een soort romanvorm: de hoofdpersonen krijgen herhaaldelijk woorden in de mond gelegd, terwijl gebeurtenissen worden beschreven alsof de auteurs de alwetende vertellers zijn. Hoewel het boek hierdoor gemakkelijk leest – inderdaad als een thriller – wekt de schrijfstijl regelmatig twijfel over de betrouwbaarheid. Een en ander wordt nog versterkt door een gebrek aan bronvermelding. De auteurs geven aan dat zij veel be-

trokkenen geïnterviewd hebben, maar over het algemeen op basis van anonimiteit. Niet te verifiëren dus, nog los van het belang dat veel betrokkenen hebben bij hun eigen draai aan de werkelijkheid. Inhoudelijk gaat het boek overigens slechts over een klein deel van het clandestiene netwerk. De beginjaren in Nederland, waar Khan ooit begon met het stelen van nucleaire geheimen, komen eveneens nauwelijks aan bod. Het boek verhaalt hoofdzakelijk over de CIA-operatie om via een Zwitserse tak van het netwerk (een bedrijfje van de familie Tinner) het netwerk binnen te dringen en verder te doorzien. Hierbij wordt prachtig duidelijk hoe het nucleaire smokkelnetwerk functioneerde, namelijk door middel van een ondoorzichtige keten van vage bedrijfjes, tussenhandelaren en brievenbusfirma's, die allemaal afzonderlijk componenten van het eindproduct – kernwapenproductiefaciliteiten – leverden. De auteurs

claimen dat de CIA voortdurend kansen heeft gemist om het netwerk op te rollen, omdat de geheime dienst altijd maar verder wilde doordringen in het veel omvangrijkere netwerk in plaats van alleen deze ene 'tak' tot stoppen te dwingen. Volgens het boek zouden afnemers van het netwerk als Iran en Noord-Korea minder ver met hun kernwapenontwikkeling zijn geweest als de CIA eerder had ingegrepen. Daarnaast wijden de auteurs aandacht aan de pogingen om, toen de Zwitserse smokkelaars uiteindelijk werden opgepakt, de rechtsgang te beïnvloeden, de CIA-bemoeienis te verdoezelen en de betrokken informanten min of meer in bescherming te nemen. In hoeverre ook hier de sensationeel gebrachte claims werkelijkheid zijn, blijft opnieuw de vraag. Begin dit jaar liep de rechtszaak tegen de Tinnens nog; wellicht dat die meer duidelijkheid oplevert. Al met al valt het boek aan te raden als spannende lectuur, die zelfs meer inzicht kan geven in de werking van zowel nucleaire smokkelnetwerken als van inlichtingendiensten. Zolang de lezer het boek maar niet beschouwt als een betrouwbaar wetenschappelijk werk. (S.v.d.M.)

Willem Vogelsang

Afghanistan.

Amsterdam: KIT Publishers, 2010; 122 blz.; € 14,50;
SBN: 978-9-460-22118-7

In november 2001 slaagde de Noordelijke Alliantie, gesteund door Amerikaanse *Special Forces*, erin het gevreesde Taliban-regime uit Afghanistan te verjagen. Veel Afghanen beschouwden dit als een teken dat er vrede en veiligheid zou komen. Maar nu, meer dan tien jaar later, is er nog steeds geen vrede en is veiligheid voor veel Afghanen verder weg dan ooit. Willem Vogelsang probeert in *Afghanistan*, dat hij schreef als deel van de door het

Tropeninstituut uitgegeven landenreeks van Oxfam Novib, een bijdrage te leveren aan de kennis over dit door oorlogen geteisterde land. Om tot een groter begrip te komen omtrent de redenen waarom het maar niet wil lukken in Afghanistan vrede en veiligheid te brengen, onderzoekt Vogelsang het land op uiteenlopende terreinen: geografie, bevolking, geschiedenis, politiek, samenleving, economie en cultuur. Op deze terreinen dragen uiteenlopende

oorzaken bij aan de huidige situatie. Zo heeft Afghanistan een geografie die haast voor een guerrillaoorlog gemaakt lijkt te zijn, is het land in de loop der eeuwen voortdurend speelbal geweest van buurlanden en is er door stammencultuur geen traditie van centraal gezag. Dit zijn slechts enkele van de factoren die de schrijver aandraagt als obstakels van vrede en veiligheid. Naast het benoemen van de problemen, beschrijft Vogelsang ook wat er moet gebeuren, wil Afghanistan kans hebben op een vreedzame toekomst. Hij ziet als belangrijkste voorwaarden voor vrede en veiligheid een veel grotere betrokkenheid van de bevolking en vérgaande decentralisatie van het bestuur. (J.K.)